



20 mai 2014

VM nr. 147

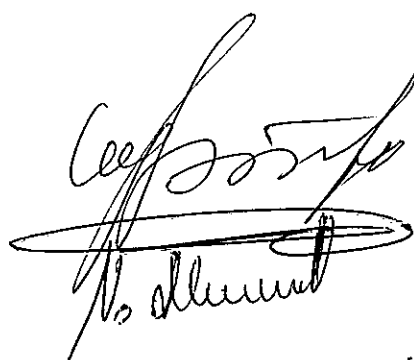
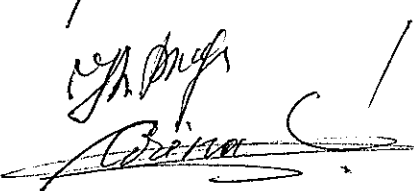
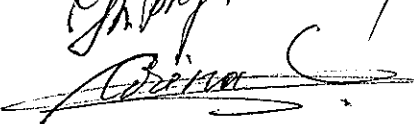
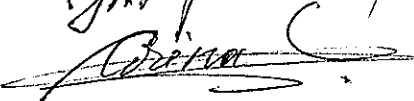
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

MD: 2004; mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

SESIZARE

privind controlul „a priori” a constituționalității
Legii nr. 109 din 03.05.2013 pentru modificarea și completarea
unor acte legislative
(ce are ca obiect de reglementare instituirea unui temei suplimentar de
retragere a mandatelor judecătorilor Curții Constituționale)

Autorii sesizării:

 / M. Chirpău
 / Valeriu Dăntescu
 / George Breș
 / Corina Păuleș

I. Obiectul sesizării.

Conform dispozițiilor art. 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 38 alin. (1) lit. g), 39 din Codul jurisdicției constituționale, prin prezenta sesizare și ținând cont de dispozițiile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, inclusiv prin prisma interpretării oferite de Curtea Constituțională la norma respectivă, conform Hotărârii nr. 9 din 14.02.2014, subsemnații solicită respectuos controlul „*a priori*” a constituționalității **Legii nr. 109 din 03.05.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ce are ca obiect de reglementare instituirea unui temei suplimentar de retragere a mandatelor judecătorilor Curții Constituționale.**

II. Expunerea pretinselor încălcări ale Constituției, precum și a argumentelor în sprijinul acestor afirmații.

La 30.04.2013, de către un grup de deputați a fost înaintat, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul legii nr. 189.

La 03.05.2013 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea contestată (căreia i-a fost atribuit nr. 109) care prevede, *în esență*, posibilitatea retragerii de către Parlament a mandatelor judecătorilor Curții Constituționale în cazul „**pierderii încrederii**” cu instituirea în acest sens și a unor norme subsecvente, cu caracter procedural.

Formal-juridic dispozițiile Legii contestate au următorul conținut:

„Art. I. - Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.8, art. 86.), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează, după cum urmează:

1. Articolul 18 alineatul (2) se completează în final cu sintagma „sau de Parlamentul Republicii Moldova, prin hotărâre”;

2. La articolul 19:

- Alineatul (1):

Lit. b) sintagma „și a obligațiilor funcției” se substituie cu sintagma „sau pierdere a încrederii”;

Se completează cu lit. e) care va avea următorul conținut:, e) încălcare a obligațiilor funcției”;

Alineatul (2) după sintagma „alin. (1)” se completează cu sintagma „lit. a), c), d) și e)”, iar în final se completează cu sintagma „iar la lit. b) - de către Parlament”;

La aliniatul (3) sintagma „a jurământului sau” se exclude;

- Se completează cu alin. (4) care va avea următorul conținut:

(4) Procedura de ridicare a mandatului judecătorului pentru încălcare a jurământului sau pierdere a încrederii se inițiază la cererea a cel puțin 25 de deputați, iar hotărârea se aprobă cu votul a cel puțin 3/5 din numărul deputaților aleși.

3. Articolul 25/1 se abrogă.

4. La articolul 32 aliniatul unic devine aliniatul (1) în următoarea redacție:

(1) Curtea Constituțională soluționează sesizarea în termen de 3 luni de la data înregistrării sesizării, în caz de excepție, termenul poate fi prelungit cu o lună, printr-o decizie argumentată a Curții.

Articolul se completează cu aliniatul (2) cu următorul conținut:

(2) Termenul pentru soluționarea sesizării pentru constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova, interimatul funcției de Președinte, imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile, nu poate depăși 7 zile de la data înregistrării cererii.

Art. II. - Articolul 7/1 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 53-54, art. 597), cu modificările ulterioare, se abrogă.

În motivarea succintă a respectivului proiect de Lege, în opina autorilor, instituirea temeiul respectiv de ridicare a mandatelor magistraților pentru fapte care sunt incompatibile cu statutul de judecător al Curții Constituționale, ar fi necesar deoarece, în unele cazuri magistrații Curții și-ar fi arogat competențele Legislativului.

Legea respectivă, fiind remisă spre promulgare Președintelui Republicii Moldova a fost remisă spre reexaminare, conform scrisorii nr. 01/1-06-20 din 08.05.2013.

În motivarea scrisorii soluției de nepromulgare, Președintele Republicii Moldova a invocat faptul că (cităm): „[...] art. 137 din Constituție stabilește că judecătorii Curții Constituționale sunt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției, iar Legiuitorul constituant a consacrat principiile inamovibilității și independenței judecătorului Curții Constituționale pentru a-l apăra de influența autorităților publice. Oricare ar fi aspectele sub care pot fi abordate aceste principii, ele nu sunt reglementate ca scop în sine și, cu atât mai puțin, ca un privilegiu al judecătorului. Slujind înfăptuirii justiției constituționale, ele reprezintă o garanție oferită societății, care trebuie să aibă certitudinea că acest judecător este independent în raport cu cele trei ramuri ale puterii statului și nu poate fi destituit din funcție în mod arbitrar”.

În concluzie Președintele Republicii Moldova a specificat (cităm): „În acest sens, sunt nevoit să constat că în cazul Legii nr. 109 substituirea, la art. 19 alin. (1) lit. b), a sintagmei „și a obligațiilor funcției” cu sintagma „sau pierderea încrederii” și completarea alin. (2) al acestui articol, în final, cu sintagma „iar în cazul prevăzut la lit. b) – Parlamentul” pot fi calificate drept tentativă de a stabili responsabilitatea politică a judecătorilor Curții Constituționale față de Parlament, lucru pe care îl consider inadmisibil.”

După remiterea Legii spre reexaminare, aceasta nu a mai fost inclusă pe ordinea de zi a ședințelor în Plen a Parlamentului.

În sensul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, conform Hotărârii interpretative a Curții Constituționale nr. 9 din 14.02.2014, *controlul constituționalității legilor cuprinde legile adoptate de Parlament, atât după, cât și înainte de publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, la sesizarea Președintelui Republicii Moldova și a celorlalți subiecți cu drept de sesizare.*

Din acest motiv textul legal criticat, nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, iar în esență, este neconstituțional în întregime.

Autorii sesizării consideră că o incursiune camuflată în teoria dreptului constituțional este de prisos în situația în care conform pct. 51 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 16.05.2013 s-a statuat expres că (cităm): “[...] nu există și nici nu poate exista posibilitatea revocării judecătorilor Curții Constituționale de către

autoritățile care i-au numit, judecătorii fiind inamovibili, ceea ce constituie o garanție a independenței acestora în exercitarea mandatului”.

În detalierea unei atare concluzii, conform pct. 52-56 din Hotărârea în referință, Curtea a specificat că **acest principiu îi protejează pe judecători în primul rând de influențe externe la îndeplinirea atribuțiilor jurisdicționale**, iar ideea fundamentală constă în faptul că judecătorii constituționali, în exercitarea atribuțiilor, **nu sunt angajați autorităților care i-a numit, întrucât din momentul depunerii jurământului, judecătorii sunt independenți, inamovibili și se supun numai Constituției.**

Potrivit art. 23 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională exercită jurisdicția în ședințe plenare (plen), iar din normele legii rezultă cu claritate că, indiferent de autoritatea care i-a numit, judecătorii sunt egali în procesul decizional al Curții.

Normele constituționale sunt obligatorii pentru Parlament, care are obligația de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută în alin. (3) al art. 1 din Constituția Republicii Moldova, iar prin Legea contestată anume această cerință importantă a fost ignorată, or, precum notează Curtea, **în condițiile în care asigurarea stabilității sistemului politic și a instituțiilor democratice este o condiție esențială a statului de drept, scopul dispozițiilor constituționale nu poate fi decât acela de a garanta independența Curții Constituționale și de a asigura existența unei autorități statale funcționale.**

III. Solicitarea autorilor sesizării.

În contextul celor expuse și în temeiul normelor citate, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. Primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. Fixarea examinării în regim de urgență;
3. Exercitarea controlului „a priori” a constituționalității Legii nr. 109 din 03.05.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
4. Declararea neconstituțională (integral) a Legii nr. 109 din 03.05.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative